

Här löper besynnerliga rykten om credit sedlarnes fall till viss procent, hvartill Styrelsen skulle bestämma. Jag tror ej på saken så länge icke metalliska fonden blir större och Banken inlöser dessa sedlar. Kanske blott ett löst rykte. Men paniken är stor, och man bör vara uppmärksam och beredd på att omöjligheter äfven inträffa.

Med fullkomligaste högaktning förblir jag

Högädle Herr Senatorns
ödmjuka tjänare
E. Stjernvall

10

553 YTTRANDE VID PLENUM 19.II 1866 (SUB SECRETO)

RA, Senatens sekreta handlingar

Senatorn Snellman, hvars yttrande biträdades af Senatorn Friherre Gripenberg, – utlät sig: Till . 48 får jag i underdånighet föreslå följande tillägg i slutet af paragrafens första moment:

20

»Skriftligt yttrande skall till protokollsföranden afgifvas genast efter det detsamma blifvit uppläst. Vill ständsmedlem, som sig yttrat i fritt föredrag, protokollsföranden till ledning aflemna detsamma skriftligen affattadt, skall sådant ske före sessionens slut. Dock gälle vid justeringen det muntligen afgifna, icke det skriftligen affattade yttrandet, om ståndet gör anmärkning vid någon afvikelse mellan båda.»

Detta tillägg anser jag vara påkalladt för bibehållande af god ordning vid diskussionen och för skyddande af protokollets vitsord.

Senatorn Snellman, med hvilken Senatorerne Friherre Gripenberg, Viktor Furuhjelm, Clas Nordenheim samt Mauritz Wilhelm Nordenheim förenade sig, – yttrade härvid följande:

30

Stadgandet i sista momentet i . 49, att hvart stånd efter slutad öfverläggning vid gemensamt sammanträde skall »fatta beslut, utan att vidare öfverläggning må ifrågakomma,» finner jag för min del icke lämpligt.

Det måste antagas, att de gemensamma sammanträdena komma att ega rum rörande landtdagens viktigaste ärenden. Någon frågan uttömmande diskussion kan vid dem, i en så stor församling, icke ega rum, med mindre sammanträdet fortsättes flera dagar, hvilket tiden och ofta äfven otåligheten icke torde medgifva. Att förbjuda de särskilda stånden all ytterligare öfverläggning, måste därför ofta föra till en mer eller mindre blind votering.

40

De gemensamma sammanträdena kunna väl gagna derigenom, att vid dem hvart stånd lär känna den rådande meningen i de öfriga. Men denna plägar väl äfven sådana sammanträden förutan vara på förhand kända, och stånden meddela hvarandra genom deputationer de fattade besluten.

Deremot kunna dessa sammanträden medföra jemförelsevis ringa gagn för frågans upplysande, utöfver hvad utskotts utlåtandet och en diskussion inom ståndet förmår utreda,

50

Väl stadgas i paragrafen, att Senatens Ordförande och Ledamöter kunna öfvervara sammanträdet och i öfverläggningen deltaga. Det kan alltså hända, att den Senatsledamot, inom hvars fack frågan ligger, uppträder för att meddela upplysningar. Men detta är nu öfverlemnadt

åt en tillfällighet, och stadgandet kan lemna rum för det föga uppbyggliga skådespelet, att tvenne ledamöter i Styrelsen skulle inför representationen söka göra gällande sina mot hvarandra stridande åsikter i frågan.

Men hvad i paragrafen anföres innebär fröet till ersättande af en stor bristfällighet i det nuvarande sättet för landtdagsförhandlingarne.

Dervid saknas nemligen något, som i alla representantförsamlingar bör finnas, ett försvar för Regeringens propositioner, öfverhufvud allt tillfälle till en förmedling mellan Regeringen och Landtdagen och mellan de åsikter, som från hvardera sidan söka göra sig gällande.

Skulle det alltså stadgas, att icke blott Ständerna ega att anordna gemensamt sammanträde, utan äfven att sådant sammanträde, när *Hans Majestät så önskar* skall ega rum, samt att en *Regeringskommissarie*, dertill af Hans Majestät förordnad, skall vid sammanträdet vara närvarande, för att meddela begärda upplysningar och, om en nådig proposition förhandlas, utlägga dess syfte och försvara bestämmendena i densamma, då skulle dessa sammanträden kunna vinna någon verklig betydelse och medföra sann nytta. Likaså borde Ständerne berättigas att å sin sida fordra Regeringskommissaries närvaro.

Här är icke platsen, att föreslå, huru Regeringskommissarie skulle utses och instrueras, men jag vågar föreställa mig, att Hans Kejsrerliga Majestät redan före landtdagens början kunde nådigst bestämma, angående hvilka propositioner Senaten finge begära gemensamt sammanträde, om utskottsbetänkandets beskaffenhet eller landtdagsmännens kände åsikter i frågan skulle dertill föranleda, samt förordna Regeringskommissarie för hvarje sådan proposition. Skulle åter i stånden väckte motioner af Senaten anses påkalla sådan åtgärd, skulle Senaten derom hos Hans Majestät underdånigst hemställa. Lämpligen skulle en Kommissarie kunna förordnas för hvarje särskild klass af landtdagsärenden: såsom lagfrågor, ekonomiska, finansiela, ekklesiastika och så vidare.

Underdånigst får jag på grund häraf hemställa, att den ifrågavarande paragrafen i förslaget måtte erhålla följande lydelse:

§. 49. »Ständerna kunna på ett rum sammanträda till gemensam öfverläggning rörande allmän vid landtdagen under handläggning varande fråga, likväl utan rättighet att der besluta; och föres dervid ordet af Landt marskalken eller, om han är hindrad, af den närvarande talman, som enligt den i 1. . mellan stånden iakttagna ordning är dertill närmast. Önskar ett stånd sådant sammanträde, varde de öfriga stånden derom och om föremålet för öfverläggningen underrättade. Biträder något annat stånd denna önskan, skall sammanträde af alla stånden ega rum. Landtmarskalken och talmännen öfverenskomma om tid och ställe för sammanträdet, och kallelse till detsamma utfärdas af Landtmarskalken dagen förut.»

Finner Kejsaren och Storfursten för godt att äska sådant gemensamt sammanträde, eger Senatens ordförande att med talmanskonferensen öfverenskomma, om tid och ställe för detsamma.

Vid sådant sammanträde skall en Regeringskommissarie vara närvarande, hvilken det åligger att meddela Ständerna de upplysningar rörande den under öfverläggning varande landtdagsfrågan, som genom ordföranden honom affordras, och hvilka han, enligt erhållen instruktion, har att afgifva, äfvensom han eger att eljest i öfverläggningen deltaga.

Önska Ständerne vid af dem beslutet gemensamt sammanträde Regeringskommissaries närvaro, anmäles sådan önskan af Landtmar-

skalken, eller den hans ställe företräder, hos Senatens ordförande; och träffas då öfverenskommelse om tid och ställe för sammanträdet, på sätt ofvan är stadgadt.

Sedan öfverläggningen vid gemensamt sammanträde förklarats slutad, skall hvart stånd i sitt rum fatta beslut i ärendet, utan att annat landtdagsärende derförinnan får i ståndet till öfverläggning upptagas.

Senatorn Snellman, hvilkens åsigt delades af Senatorn Friherre Gripenberg, yttrade härvid: –

»Det obehöriga missbruk som vid sednaste landtdag öfvades med ändring af afgifna yttranden borde icke uppmuntras genom uttrycklig tillåtelse att ur protokollet utstryka en hel försiggången öfverläggning. Deraf alstras endast lättsinne och sjelfsvåld i ståndens förhandlingar. Justering föregår vanligen i få ståndsledamöters närvaro och öfverlemnas äfven åt såkallade justeringsutskott, hvilket än ytterligare lättar den godtyckliga behandlingen af protokollet. De tryckta protokollerna från sednaste landtdag innehålla till stor del, yttranden som aldrig blifvit i stånden yttrade, medan en lika stor del af hvad som verkligt yttrats, ur protokollet försvunnit.

Jag får derföre underdånigst föreslå följande redaktion af paragrafens sednare moment:

»Anser ståndsmedlem sitt yttrande vara origtigt till protokollet affattadt, må vid justeringen ändring i protokollet med ståndets bifall ske; dock får ändring icke tillåtas af sådant, hvarpå beslutet tydligen grundar sig.»

554 YTTRANDE VID PLENUM 19.II 1866

RA, Senatens arkiv

Senatorn Snellman yttrade – att då Wiborgs Hofrätt icke på sätt likvälske bordt, utsträckt omförmälde yttrande äfven i hänsigt till de inom Hofrättens domkrets befintlige underdomstolar och embetsmyndigheter, ville Senatorn innan, Senatorn i saken afgaf slutligt tillåtande, i afgående bref anbefalla Hofrätten att densamma ånyo företaga och utan dröjsmål med fullständigt utlåtande i ämnet till Kejsarliga Senaten inkomma.

555 J. V. SNELLMAN – A. ARMFELT 20.II 1866

RA, A. Armfelts brevsamling

Högvälborne Herr Grefve.

Senatens underdåniga hemställan om upptagande af två kreditivlån af tillsamman 3 1/2 miljon mark afgår med dagens post.

Penningarne skola gifvas hufvudsakligen åt våra exportörer. Lånet skall vara betaldt vid årets slut,

Jag vågar förutsätta, att Hans Majestät skall Nådigst bifalla framställningen. Min vörnadsfulla anhållan är, att Högvälborne Herr Grefven höggunstigt ville bringa frågan till afgörande inom några dagar och hafva godheten per telegram underrätta mig om utgången. Ty saken brådskar utomordentligt. Vederbörande behöfva pengar